

PREIVIKIN KYLÄSUUNNITELMA 2006 – 2013

Kannen kuva Sinikka Uusitalo

PREIVIIKIN KYLÄSUUNNITELMA

JOHDANTO.....	5
KYLÄN KUVAUS	6
KYLÄN HISTORIAA	6
NYKYPÄIVÄ	8
<i>Kylämaisema, luontoympäristö.....</i>	<i>8</i>
<i>Rakennukset ja liikuntapaikat, kunnallistekniikka.....</i>	<i>8</i>
<i>Järjestötoiminta, tapahtumat.....</i>	<i>8</i>
<i>Kylän yritykset .....</i>	<i>9</i>
KYLÄKYSELY	9
<i>Kylän nelikenttä .....</i>	<i>9</i>
KYLÄN KEHITTÄMINEN JA TULEVAISUUS	9
YHTEENVETO	10

Johdanto

Preiviikin kyläsuunnitelma on tehty osana Aktiiviset Karhukylät -hanketta. Kyläsuunnitelman tarkoitus on herättää kyläläiset huomaamaan oman kylän edut asuinympäristönä ja sen kehittäminen entistä viihtyisämmäksi. Kyläsuunnittelu lähti liikkeelle lokakuussa ja eteni varsin nopeasti, kiitos aktiivisen työryhmän. Työryhmään kuuluivat edustajat Preiviikin Kiinteistöyhdistyksestä, Preiviikin Kiristä, Preiviikin Kalastajainseurasta ja Preiviikin Nuorisoseurasta. Saimme näin mukaan laajapohjaisesti koko kylän edustuksen. Työryhmään kuului 8 henkilöä.

Koululla pidetyt tietojenkeruu ja –purkukokoukset ja kyläkyselyn perusteella saadut vastaukset ovat olleet apuna laadittaessa yhteenvetoa kyläsuunnitelmaan. Kyläkyselyjä jaettiin 120 kpl ja vastauksia tuli 20 kpl . Houkuttimena vastauksiin oli herkkukori, joka arvottiin vastanneiden kesken. Kokouksissa pohdittiin historiaa, nykyhetkeä ja tulevaisuutta.

Jäljempänä luettelo yhteenvetona kyläläisten toiveista. Tämän suunnitelman tarkoitus on pienin askelin parantaa kylän viihtyisyyttä ja saada kyläläiset toimimaan oman kotikylän puolesta.

Kylän kuvaus

Preiviikin kylä sijaitsee Porin kaupungissa, n. 12 km etäisyydellä ydinkeskustasta länteen. Se rajoittuu lännessä mereen eli Preiviikinlahteen sekä Kuuminaisten kylään, etelässä Makholmaan ja ns. Ameriikankulmaan, idässä Pietniemeen ja pohjoisessa Paarnooriin.

Kylässä on asukkaita 1.1.2005 tilaston mukaan 363 ja asuinrakennuksia 1.1.2001 tilaston mukaan 111 kappaletta. Tämänhetkinen määrä lienee hieman suurempi, koska kesäasuntoja on muutettu ympärivuotisiksi ja uudisrakennuksiakin on valmistunut.

Kyläläisten käytössä on entinen koulu, jonka kaupunki on luovuttanut kylän yhdistysten käyttöön harrastus- ja kokoontumistiloiksi. Preiviikinlahti ja erityisesti kylän oma ranta ovat kyläläisten ylpeydenaiheita ainutlaatuisuudellaan.

Kylämaisemaa

Peurojen talviruokintaa

Kylän historiaa

Vanhimmat kylämme historiaan liittyvät löydöt ovat nykyisen radioaseman takaa rautakauden haudoista löytyneet esineet, joihin voi tutustua Satakunnan Museossa. Korkea harjanne, joka kulkee Preiviikin Kuuminaisten puoleisella laidalla, oli kuivaa maata jo rautakaudella n. 500 v e.Kr.

1300 -luvulla oli Preiviiki jo kohonnut merestä. Samoihin aikoihin katosi Kokemäensaaren ja Pietniemen välinen salmi ja mantereesta tuli yhtenäisempi. Kokemäkiläisten kalastusväylä merelle kulki Preiviikinlahteen laskevaa raumaa pitkin. Sisämaan kunnilla oli omat rajatut nautinto-oikeutensa ja tämä seutu oli kokemäkiläisten aluetta.

Preiviiki mainitaan jo ainakin v. 1491 ja nimi on muodostettu ruotsinkielisen Bredvik-sanasta, joka tarkoittaa leveää lahtea. On päätelty, että ensimmäiset asukkaat olivat ruotsalaisia.

1500 -luvulle tultaessa kylä oli muodostunut keskustan korkeimmalle paikalle, jonne kaikki talot sijoittuivat. 1550 -luvulla oli Preiviikissä viisi taloa. Arvela sai nimensä isäntänsä Arvi Jussinpojan mukaan. Arvelaa ovat nykyiset Arvelat ja Uusitalot. Erkkilässä asui useita Erkki-nimisiä isäntiä. Erkki Erkinpoika Kuittinen eli tilalla 1600 -luvun lopulla ja tilaa kutsuttiin Kuittiseksi. Nykyinen osa siitä on Kesti. Hannula oli ensin Jussinmaa, Jussien ollessa isäntiä. Autiokauden jälkeen tuli porvari Hannu Antinpoika tilalle ja se sai nimen Hannula. Hannu on laajan Hanelius-suvun kantaisä. Nykyisin kantatila on Suominen ja Hannula on puolet kantatilasta. 1600 -luvulla eli myös Lauri Laurila viljellen

Laurilan tilaa, jota myös Kompaksi kutsuttiin. Laurilan talo oli silloin kylän keskellä, lähellä nykyistä Arvelaa. Paavo Laurinpoika viljeli silloista Paavolaa, joka isännän vaihtuessa muuttui Penttiläksi.

Makholma oli alkujaan Preiviikin kulmakunta ja Viasveden alue oli myös Preiviikiä. Viasveden kylä muodostui vasta 1700 -luvun lopulla preiviikiläisten liikamaasta. Vielä nykyisinkin ovat Preiviikin ja Viasveden maat sekaisin sen mukaan, mistä ne aikoinaan on erotettu.

Vähitellen Preiviikin asukasluku lisääntyi ja tänne tuli eri alojen ammatinharjoittajia. 1600 -luvulla oli useita katokausia mutta meri on ollut preiviikiläisten ruoka-aitta aina kovinakin aikoina. Ensimmäinen mylly on kylässä ollut jo 1500 -luvulla ja 1600 -luvun lopulla rakennettiin tuuli- ja vesimylly.

1700 -luvun alkupuoliskolla kylään syntyi 35 lasta, kuolleita oli 19. Ihmisten elinikä oli yleensä hyvin lyhyt muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta. Rippikirjoissa mainitaan 97-vuotias eukko nimeltään Brita. Preiviikiläiset joutuivat osallistumaan myös ruotusotamiehen varusteluun, sillä emämaa Ruotsi kävi jatkuvasti sotia. Penttilä oli sotilaan virkatalo, puustelli. 1800 -luvulla oli väkiluku jo kasvanut ja vuosisadan alkupuolella syntyneitä oli 363. Tosin kulkutaudit ja sodat verottivat Preiviikinkin väestöä. Perheissä oli paljon lapsia, joista suurin osa kuoli pieninä. Sosiaaliturvan puuttuessa oli lasten huolehdittava vanhemmistaan ja lasten puuttuessa, jonkun muun oli se tehtävä. Rippikirjoissa mainittiin ensin talon isäntäväki ja palkolliset, sitten muut talon asukkaat.

Kaskiviljelyn päätyttyä tuli käyttöön sarkajako. Preiviikissäkin olivat pellot saroittain ennen Isojakoa ja työt oli sovittava yhteen. Isojaon jälkeen talojen pellot olivat suurempina lohkoina ja helpompia viljellä. Karjaa kuljettivat ja vahtivat paimenet, jotka saattoivat olla hyvinkin nuoria. Metsää alettiin arvostaa vasta teollisuuden kehittyessä, sitä ennen puut olivat kotitarpeeseen. Rantaniittyjä ja saaria käytettiin karjan laiduntamiseen.

Vähitellen tuli kylään lisää eri ammatinharjoittajia kuten räätäli Rosendahl, sotilaita ja Penttilän virkatalon asukkaina mm. luutnantti ja kersantti. Kun talollisten lisäksi oli lampuoteja eli vuokraviljelijöitä, eri ammattien mestareita, torppareita ja itsellisiä, alkoi väestöpohja laajeta.

1800 -luvulla osallistuivat preiviikiläiset ns. talonpoikaispurjehduksiin ja rakensivat laivoja, joilla vietiin halkoja ja muuta puutavaraa sekä karjatuotteita. 1824 tehtiin Preiviikissä kaljaasi "Lykligheten", jonka omistivat Kleemola, Arvela ja Siltala. Muita laivoja olivat mm. "Diana", "Helena", "Lovisa", "Pollux", "Johannes", "Johan Gustaf" ja "Sofia". Preiviikiläisiä omistajia olivat mm. Juhola, Arvela, Waden, Siltala ja Pihlman. Kun halkoja rahdattiin Tukholmaan, saattoi yksi matka kestää koko kesäkauden, ensin halot lastattiin, purjehdittiin yli Pohjanlahden ja lasti piti vielä myydä, ennen kuin päästiin paluumatkalle.

Kalastuksesta on säilynyt varsin vähän tietoja. 1834 emäntä Liisa Welan Preiviikistä omisti 10 syltä nuottaa, 15 verkkoa ja veneen. Kalastus on kuitenkin kautta aikojen ollut varsin merkittävää.

Lähestyttäessä 1900 -lukua alkoi teollistumisen aika. Porissa oli tarjolla puun- ja metallinjalostuksen sekä pienempien yritysten ja kaupungin työpaikkoja, joihin preiviikiläisiäkin vähitellen siirtyi. 1900 -luvulla Preiviiki oli sekä perinteinen maalaiskylä että eräänlainen asumalähiö.

Nykypäivän preiviikiläisistä suuri osa on palveluammateissa, mutta kylässä on myös maanviljelijöitä, virkamiehiä, eri alojen ammattilaisia ja yrittäjiä. Haasteena onkin, että vanha kulttuurialue säilyy omaleimaisena ja pysyy mukana nykypäivän elämänmenossa.

Nykypäivä

Kylämaisema, luontoympäristö

Pelto- ja maalaismaisema kuuluvat Preiviikin kyläraitin kuvaan ja luonto on vehreää ja sellaisena se myös halutaan säilyttää. Preiviikinlahti kuuluu Natura-alueeseen, joka on rauhoitettu myös osin ranta-alueiltaan lintujen pesimäaikana. Preiviikinlahti on suosittua lintujenbongaus aluetta.

Rakennukset ja liikuntapaikat, kunnallistekniikka

Kyläläisten käytössä oleva entinen koulu on kaupungin ylläpitämä ja kyläläisten käyttämä harrastus- ja kokoontumispaikka ympäri vuoden. Jukola on kyläraitin varrella oleva nuorisoseuratalo, jota myös vuokrataan ulkopuolisille. Työväenyhdistyksen omistama Työväentalo kuuluu myös kylämaisemaan ja se on myös käytössä.

Kylän urheilukenttä on Kirin ylläpitämä "urheilukeskus", jonka vieressä on jääkiekkokaukalo.

Kylässä olevan radioaseman rakentamisen aikoihin saatiin myös vesijohto, johon aika moni kyläläisistä on liittynyt, mutta viemäröinti on alueella omien viemäröintien varassa. Meneillään on asetusten mukainen kartoitus nykyisistä talousvesien käsittelyistä.

Järjestötoiminta, tapahtumat

Kylällä toimii eri yhdistyksiä hyödyntäen toimissaan kylällä olevia kokoontumispaikkoja. Kylätaloissa järjestetään tansseja, joulujuhlia, huutokauppoja ym. tilaisuuksia. Kesällä yhdistykset ovat yhteisvoimin järjestäneet Siikasoppajuhlat ja tanssit. Myös alueella oleilevat mökkiläiset ovat osallistuneet tapahtumiin. Kyselyn perusteella kaivattiin lisää tapahtumia kylälle.

Siikajuhlat 70-luvulla

Koulu 80-vuotta vuonna 1986

Kylän yritykset

Kylässä on monta maatalousyrittäjää, jotka monesti tekevät myös muuta toimintaa päätoimensa ohella. Alueella on karjankasvattajia, maanrakennusyrittäjiä, saha, kylmäalan yrittäjä, hevostalli, koristekukkayrittäjä ja monen muunkin alan ammattilaisia asuu kylässä.

Kyläkysely

Kyläkyselyn perusteella olemme laatineet vastaajien mielipiteistä yhteenvedon.

- kylän ilmapiiriä pidettiin yleensä hyvänä joskin me-hengen luomisessa olisi parantamisen varaa
- kylän maisemassa ja historiassa merkittävänä asioina koettiin mm. radioasema, koulurakennus, nuorisoseuran- ja työväentalot sekä kylämiljöö yleensä. Mainittiin myös muinais- ja juoksuhaudat sekä venäläis- ja kieltolaki-aika. Erityisen huomion sai "Kappuora" eli kylän kalaranta ja Preiviikinlahden monimuotoinen linnusto.
- ympäristöön kohdistuvista toimenpiteistä tärkeimpänä pidettiin kyläkeskustan huonokuntoisten rakennusten purkamista tai korjaamista, tienvarsien siistimistä ja kalarannan maisemointia. Postilaatikkoryhmien yhdenmukaistaminen toisi myös oman lisänsä kylän ilmeeseen.
- kalarannan, "Kappuoran", satama-altaan ja merelle johtavan väylän ruoppaus olisi lähes kaikkien mielestä yksi tärkeimmistä hankkeista.
- nuoriso kylässä kaipaa vanhempien aktiivista osallistumista eri harrastusten vetäjinä ja vanhempi väestö tukea kotona asumiseen.
- halukkuutta ostaa tuotteita ja palveluita kyläyhteisön piiristä ilmeni useissa vastauksissa, samoin kuin myös halu tarjota niitä. Näytti selvästi siltä, että tiedottamisen puute on ollut esteenä kysynnän ja tarjonnan kohtaamiselle. Lienee paikallaan julkaista pienimuotoinen kylää koskeva palveluhakemisto yhteystietoineen.

Kylän nelikenttä

Vahvuudet	Ongelmat
<ul style="list-style-type: none"> • sijainti lähellä kaupunkia • merellinen luonto • yhteistyömahdollisuudet yhdistysten kautta • kokoontumis- ja harrastuspaikat 	<ul style="list-style-type: none"> • ikärakenne • puuttuvat palvelut • kunnallistekniikka • keskinäisen kanssakäymisen puutteesta johtuva "kahtiajako"
Mahdollisuudet	Uhat
<ul style="list-style-type: none"> • maa- ja metsätalouden kehitys • asukasmäärän lisääntyminen • luontoarvot 	<ul style="list-style-type: none"> • ikärakenne • pula rakennusmaasta • Naturen aiheuttamat rajoitukset

Kylän kehittäminen ja tulevaisuus

Kyläkyselystä saimme monia hyviä vinkkejä kylän kehittämiseen:

- Vapaa-ajan kehittämisessä kylän rannan kehittäminen korostuu erityisesti.
- Veneily ja merellä liikkuminen on aina ollut Preiviikiläisille tärkeä asia.
- Myös kunnallistekniikan kehittäminen on tärkeää erityisesti uusille rakennushankkeille.
- Kylähistorian laatiminen olisi tärkeää saada taltioitua. Se on jälkipolville kuitenkin yhdysside esi-isiin.
- Maalaiskylämaiseman maitolaiturit kuuluvat ehdottomasti palautettaviin asioihin.
- Mahdollisuuksien mukaan edistetään myös kylään tapahtuvaa muuttoliikettä (asukashankinta), pyritään puhumaan kylästä vain positiivisesti.
- Myös talkoohengen palauttaminen kuuluu kylätoimintaan ehdottomasti.

- Kylätalojen kunnostus ja ylläpito kuuluu myös hoitaa tavalla tai toisella.
- Uimaranta kylärannan yhteyteen.
- Jopa koulutoiminnan palauttaminen voi olla tavoitteena.
- Entisen koulun käytön lisääminen yhdistysten toiminnassa.
- Taksiryttäjän saaminen kylään (huonot kulkuyhteydet kaupunkiin).
- Rantaan asti ulottuva katuvalaistus.
- Kylätalkkari = kylälle oma Kalle Aaltonen.
- Aikuisille ohjattua liikuntaa.
- Keskinäisen kanssakäymisen lisääminen juhlien, talkoiden ja vapaamuotoisten kokoontumisien merkeissä – luo me-henkeä.
- Rantakujalle kestopäällyste.
- Katuvalot koko kylän osuudelle.
- Kyläyhteisön palveluhakemisto = palveluita kyläläisiltä kyläläisille.
- Jatketaan vuosittain vanhojen tapahtumien järjestämistä ja pyritään kehittämään uusia tapahtumia.

Yhteenveto

Kuten yllä olevasta huomataan, on meidän kylällämme lukuisa joukko puutteita, joiden eteen varmasti voimme kaikki tehdä jotain. Osa asioista on isoja ja vaativat melkoisesti pääomaa ja paljon työtä. Mutta suurin osa on kuitenkin sellaisia, joiden eteen voimme tehdä joka päivä jotain.

Kun otamme haasteet vastaan ja ajattelemme asioista positiivisesti, niin kaikki on jo paljon helpompaa ja suurikin kynnyks mataloituu huomattavasti. Asiat täytyy tietysti pistää tärkeys- ja työjärjestykseen. Mutta nämä ovat kuitenkin meidän kaikkien kannalta hyviä asioita, joita kannattaa ajaa eteenpäin.